

ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК АТОМОВОЇ СИЛИ

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії звітує, що подолування за аейльними ролями аядрової енергії спричинила видатки висотою дол. 805,411,139 від самого податку в червні 1940 р. до 30. червня 1951 р. Крім того невеликі суми на атомові дослідні видати збройні сили при виконуваних своїх програм. — Координатні приділи, ухвалюючи Конгресом за атомові цілі, дають загальну суму дол. 376,108,752, а з того ще не надано коло півтора бйльйона олярів. Звіт комісії, видукручений на 211 сторінках виявляє, що велетенські заводи зграбляють тепер з повним розгоном найновішу жажливу зброю всельного роду і то та, — що її можна „закопичити“ в магазинах і тримати на потові у противстві до податкової зброї, якої можна легко уживати безпосередньо перед дією. Дальші інформації такі: матеріали для постачання атомової сили, тобто — іотоній і урає-235, використовується на виріб зброї з айльшимм посіхом. В Овкідж, у стейті Теннесі, введе в життя цілком нову проєкцію. Припізнєні в 1950 р. праці підуть приспінєннм темпом в новім фйскальнім році, що починається з 1 липня поточного року коштом двох бйльйонів. Науковці роблять зусилля видістаті від природи нові інформації для „бйльшої енергії з атому“. Теперішня сила атому, дуже мала в порівнянні з тією, яку надійся розгорнути. Зроблено важливий поступ при розвитку нових реакторів для виробу нових вибухових матеріялів, які будуть пускати в рух кораблі і літати та виробляти промислову силу. Коротко згадано про виріб нових стратегічних родів зброї, вироблюваних на полях Невади і коло островів Ейветок.

В лабораторії Комісії Атомової Енергії в Брукгейм, на Лонг Айленд, у стейті Нью Йорк, придумано атомове радіодояння, що при його допомозі можна збйльшити наступні риски організмів на 17,000 разів в порівнянні з теперішніми: Це буде придатне для збйльшення харчової сили різнородних рослин, а навіть передбачється плекання фармерами штучних рослин, щоб з них добувати харчові засоби.

Палата ухвалила реорганізацію

податного бюро

Вашингтон. — Палата Репрезентантів словним голосуванням одобрила плян Трумана для реорганізації бюра внутрішніх Пріб'ютік. В зв'язу з цим стоїть інша справа, саме поставлення під суд Джірі В. Грунавада за непослух Конгресові. Комісія спобі і засоби Пекаті одностайно вирішила зажадати від поповної Палати призначити його винуватим у непослуху. Від його адвокатів, Вільямом Повер Малої, буде дебата — безпосередньо а самій Палаті. Головою комісії, що має вести слідство над департаментом справедливости, стане мабуть конгресмен Емануель Селлер з Нью Йорку. — Щодо реорганізації податковою бюра, то в законопроекті зміщено постанову, що теперішні 64 податкові інспектори можуть підлягати іспитові перед комісією цивільної служби і затримати свої становища, якщо витримують іспити.

Сен. Мек Карті відкриває комуніста в Білому Домі

Вашингтон. — Сен. Джозеф МакКарті вийшов з ще одним кидком проти адміністрації Трумана, а саме, що при боці резидента в Вілному Домі працює комуніст і колишній союзник-приятель канадійської шпигунської шайки, Філо року і тепер реферус справи мешкин. МакКарті доводить, що Наш має постійні зв'язки з комуністами; що він дописує до комуністичного органу „Канадіян Трібюн" і що він був близьким приятелем засуджених канадійських шпигів.

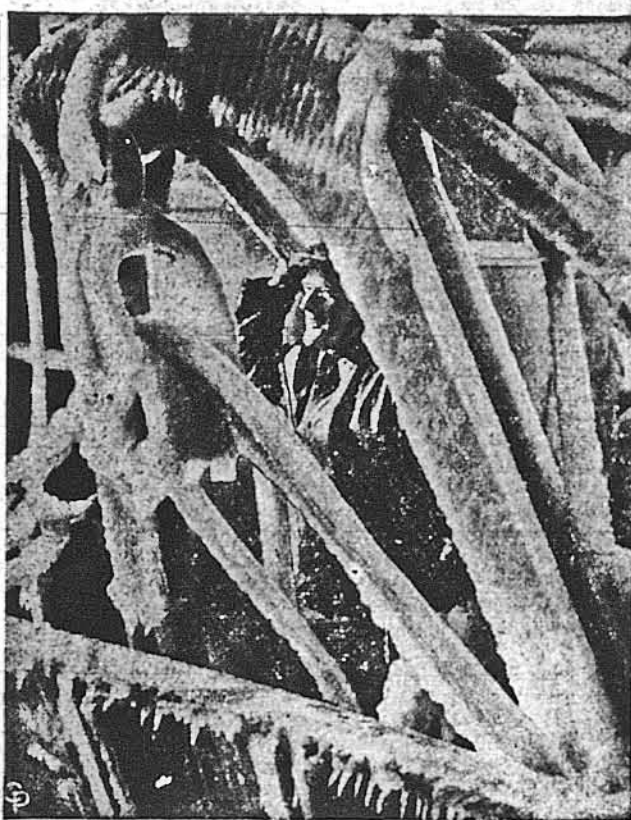
● Перший стейтвий бюджет з ЗДА понад білльйон доларів предложив губернатор Нью Йорку, Тамес Е. Дюї. Він виказус видатки висотою \$1,092,760,887 на майбутній адміністраційний рік, що починається з 1 квітня.

4,500 акрів під фабрику літаків б. Нью Йорку

Ривергед, Л. Ай. — Команда флоту пригтовляється до переробання в посідання коло 4,500 акрів землі в околиці Калвертон - Манорвил - Ривер коло Рисергед на побудову фабрики ракетних літаків коштом \$22,000,000, як про це сповістив конгресмен Еріес Грінвуд. Фабрику буде вести фірма Грунман. Серед земель, що мають переробати, знайдеться фермерська земля величиною 1,100 акрів і належить до 31 фермера. Там теж стоїть багато господарських будинків і мешкальних домів. Їх треба буде передати урядові оборонної продукції.

СЛОВНИЙ ПОЄДИНОК ТЕФТА З ЛУІСОМ У КОНГРЕСОВІЙ КОМІСІЇ

Вашингтон. — Сенатор Роберт А. Тефт, співавтор робітничого закону звісного під назвою Акту Тефта-Гартлі, і голова юніі шахтарів, зустрінулися віч-на-віч на переслуханні сенатської комісії, зводячи словний даюбій без вирішних наслідків. Спочатку обидва провідні громадяни обкидували себе прізвиськами і воювали правничими аргументами, однак жаден з них не втратив контроль над собою, а прикінці обидва противники подали собі руки. Посиднок ішов над питаннями: „Чи Акт Тефта-Гартлі не допускате шахтарів виходити на страйк з небезпечних шахт, а годиться на позов проїти юніі за помалання контракту“. Серед того Лусі сказав на адресу Тефта: „Якщо б ви, пане Тефт, були вибрани президентом, а Джов Сталін запитався вас про невільничий акт Тефта-Гартлі, я не знаю, що ви йому відповіли б“. На це відповів сенатор: „Мені вдалося відповісти робітникам (під час виборчої кампанії) в Огайою отже мені здається, що я дам собі раду з Сталіном“. — Дебати велися на переслуханні сенатської підкомісії робітничих справ і публічної доброчесності, в якій сен Тефт є членом. Тефт прибув на переслухання вже тоді, коли Лусі був у повному розгари своєї промови, в якій назвав „кай данами“ постанови Акту Тефта-Гартлі, що сплянюють робітництво від страйків. Тефт назвав такі аргументи Лусі невірними і неправдивими, після чого почався довгий словний посиднок, що закінчився мирно.

ВАМ ХОЛОДНО? Що ж тоді мав би сказати Ендрю Грент члени залоги його риболовного судна „Кеті Д“, які в такому обмерзлому виді заплили вчора до причалу Фултон Фіш Маркет в Нью Йорку.

АЧЕСОН ЗАСПОКОЮЄ ЄГИПЕТ

Вашингтон. — Секретар
стейту, Діт Ачесон, зробив
спробу закохотити новий уряд
Єгипту приєднатися до дис-
кусії чотирьох держав над
справою команди Середнього
Сходу. Предложения складе-
ли Злученими Державами,
Британією, Францією й Ту-
реччиною вислано Єгиптові
ще 13 жовтня 1961 р. одначе
ного відкинуто без дискусії.
Словами, придуманими для
звернення уваги нового єгип-
тського уряду, Ачесон ви-
німав справу на пресовій кон-
ференції, кажучи, що цей
просек не був поставлений в
формі: „Хочеш — то бери, а
ні — то лаші“. Нема причин
думати, що великі держави
хотіли приневолити Єгипет
присутити до нового порозу-
міння. Розмову з кореспон-
дентами завіз Ачесон саме то-
ді, коли з Каїро наспіли вісті,
що новий єгипетський пре-
м'єр, Алі Марер Паша, схиль-
ний переговорити плян чоти-
рьох держав, вважаючи теж,
що спір за Суезський канал
залишений на переговорні
м'єс Єгиптом і Британією.
Таким способом Ачесон по-
твердив намір Америки не
випуватися в цей спір, а
не давати надій на посеред-
ництво Злучених Держав
для надання спору. Праці
нагоди Ачесон звелася на
протест Советів проти скла-
дення Середі-Східної коман-
ди, в якуму Совети назвала-
ли „агресивною політикою“ нову
„мову чотирьох держав. Аче-
сон сказав, що ця умова при-
думанна так, щоб дати спро-
могу країнам Близького Схо-
ду оборонити себе від чужої
агресії.

Ще про зміни в УНРаді та її Виконному Органі

«Українське Інформаційне Бюро» з Авґсбургу подас далшій інформації про зміни в складі УНРади та її Виконного Органу, які доповняють попередні повідомлення в «СвоБоді». В бюлетені Бюра з 25-го січня сказано, що на засіданні Президії УНРади, в якому взяв участь теж президент УНР Андрій Лівницький, прийнято до складу УНРади, на місце тих, що відійшли, кількох нових членів, а саме: Івана Багряного від УРДП, Мйрона Конавальця від УНДО, Ллька Поповича та Івана Лучиншина від УСП, а Євгена Гловіньського та Олександра Юрченка від УНДС. Із складу Президії УНРади виийшли, або перебрали інші пости у ВО, пп. С. Баран, О. Бойдунчик, М. Вискобійник і А. Чарнецький, а на їх місце увийшли: Іван Багряний, Юрій Бойко та Ллька Попович, як заступники голови та Мйрон Конавальць як секретар. Склад нового Виконного Органу виглядас так: д-р Степан Баран (УНДО) — голова; інж. Дмитро Андрийський (ОУН) — заступник голови і заступник керівника ресорту закордонних справ; ред Михайло Воскобійник (УРДП) — заст. голови; ред. Микола Лівницький (УНДС) — заст. голови і керівник ресорту преси та інформації; д-р Степан Витвицький (УНДО) — керівник ресорту закордонних справ. Він затримус теж всі уповноваження попереднього ВО щодо його місця на терені ЗЛА. Інші призначення — як в попередньому повідомленні. 23-го січня відбубулс засідання Президії УНРади, на якому нового голову ВО, д-р Степана Баран, виголосив своє експо-

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

НА ЕКРА

● Від самого початку встановлення комуністичного режиму в Китаю, в американській пресі публіцистичні й навіть в офіційних заявах вказувалося на можливість „гітлоїзму“ в Китаю та совєсько-китайські розходження. Інші знавці совєтських і далекосхідних відносин добачували в цьому — „побожні бажання“, ніж оправдану фактами дійсність. Але надії на совєсько-китайські розходження тепер знову відновлює державний департамент у Вашингтоні. В своєму перегляді подій за задляною заслоною в 1951 році він стверджує: „В Китаю, де продукція харчів сильно зменшилася, не зважаючи на так звану земельну реформу... повідомлення з кінцем року казують на збільшений холод в стосунках між Пейпінюм і Москвою“. Державний департамент не одинокий в своїх висновках. З Формози і Гонт Конгу натякають, що китайський комуністичний диктатор Мао Це-тунг міг заставити Москву змінити плян щодо китайського наступу на Південну Азію. Теж кореспондент югославської „Борби“ повідомляв з Кореї, що навіть Китайські комуністи не дуже одушевлені поширенням і зростом совєтських впливів в Азії. Існують теж наявні познані охолодження відносин між Китаєм і Північною Кореєю. Проте знавці перестерігають, що не тільки надії на розходження між Пейпінюм і Москвою, але теж бунт Тіта проти Сталіна можуть при нагоді виявитися звичайними хитрощами Москви.

АДМ. М'КОРМИК ПРИЗНАЧЕНИЙ ГОЛОВНИМ КОМАНДАНТОМ НА АТЛАНТИКУ

Лондон. — Після довгих переговорів та за згодою прем'єра Вінстона Черчила, командант , а м е р и канської флотії на Атлантику, адмірал Л. Д. Мек Кормик дістав призначення переробити головне командування альянтських воєнно-морських збройних сил на Атлантику. Рівночасно британський адмірал сер Вільям Ендруз був найменований заступником головного команданта, а теперішній шеф британської флотії на домашніх водах, адмірал сер Дж. Крізі, був обраний головним командантом альянтської флотії на Східному Атлантику, що буде підпорядкована головному командуванню адм. Мек Кормика. Вже після проголошення цих призначень, прем'єр Черчил, який — впродовж цілого року виступав проти такої організації на Атлантику, заявив в Палаті

ДАЛЬШІ УСПІХИ УКН В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

**ПРОФ. ДОБРЯНСЬКОМУ ЗАПРОПОНОВАНО ПОВТОРИТИ
ВИСТУП НА ТЕЛЕВІЗІЇ. ЙОГО ПРОМОВУ НА МАНІ-
ФЕСТАЦІЇ В НЬЮ ЙОРКУ ВТЯГНЕНО ДО
КОНГРЕСОВОГО РЕКОРДУ**

Вашингтон. — Радієва і телевізійна сітка Думою запропонувала конгресменові Керстенові, комішенерові О'Коннорові, проф. Вирнгомею і проф. Добрянському, голові Українського Конгресового Комітету, щоб вони повторили свою телевізійну дискусію з 20-го січня на тему Акту Незаміної Безпеки. Дискусія, яку повторено 27-го січня через Лайберті Нетвори в Даллас, Тексас, що розпоряджася зброєю, зброєю радіостанцій на Середньому Заході, відносилася головню до доповнення Керстена до загаданого Акту, на підставі якого Конгрес уповноважив уряд видати 100,000,000 доларів на допомогу визвольним рухам поволевільних Московьох народів. В дискусії конгресмени Керстен з'ясував цілі того доповнення, а комішенер О'Коннор, проф. Вирнгом і проф. Добрянський з'ясували його значення в теперішній психологічній війні між Сходом і Заходом. Проф. Добрянський в своїх заувагах підкреслив важливість українського визвольного руху та загрозу не тільки червоного, але й білого російського імперіалізму. Дискусанти користувались великою мапою Советського

вати дискусантам повторити їхній виступ в найближчій будучині.

В Конгресовому Рекорді з 23-го січня ч. р. подибуємо передачу в цілості промову проф. Лева Добрянського на великий український маніфестації проти російського білого і червоного імперіалізму у діні 11-го листопада м. р. П'ятигено до Рекорду в пропозиції сенатора Алєксандра Сміта з Нью-Джерсі, який попередив, ч. таку вступом: «Пане Президенте, прошою односторонньої згоди-втягнення до Рекорду промови п. з. «Напрями американського реалізму відносно Росії», яку виголосив д-р Лев Е. Добрянський, професор Джорджтавіського університету і голова Українського Конгресового Комітету, перед американськими українцями Нью Йорку в діні 11-го листопада 1951. Ця промова з виклюкуючою аналізою імперіалістичного характеру советського комунізму та відносини між Росією і неросійськими народами, які тепер перебувають з неволі советського панування». Тому, що не було жадного спротиву, промову проф. Добрянського надруковано в цілості.

В. ДУШНИК ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В РАДІОДИСКУСІ ПРО АКТ БЕЗПЕКИ

протисовітські листовні, які ризикували та заклики, які дуже виразно виходили на телевізійних екранах. Численні листовні і телефонічні та телевізійні відгуки на цю дискусію спонукали дирекцію сітки Думонт запропону-

Нью Йорк. — В найближчу п'ятницю, 18 лютого, радіостанція WEVD передаватиме в рамках Міжнародного Форуму дискусію між ред. Володимиром Душиником і видатним румунським інтелектуалом та політиком Брутусом Костою на тему значення Акту Визсміної Безпеки та доповнення до нього конгресмена Керстена для сателітських і підсовєтських народів. Дискусія почнеться в год: 10-тій ввечері.

ІНІ ПОДІЇ

● Совєтські урядові „Ізвєстія“ обвинувачують Америку, що вона змусила Єгипет змінити уряд. В газеті сказано, що американський амбасадор в Каїро, в своїй розмові з королем Фаруком напередодні зміни уряду, „наказав“ королю іменувати Алі Магер Пашу новим прем'єром. Тимчасом, із зміною єгипетського уряду даліше збільшується оптимізм щодо можливостей мирного поладження англо-єгипетського конфлікту в справі Суєзу. Негайно після заяви британського секретаря закордонних справ Ідена щодо можливостей відновлення переговорів між Єгиптом і Британією, американський і британський амбасадори в Каїро відвідали нового прем'єра та відбули з ним довшу розмову. Лондонський „Нюз-Кро-
нікл“ повідомляє, що на наступний день після зустрічі з прем'єром Магером Пашою, в якому прем'єр мав заявити, що він готовий переговорювати з Американою, Британією і Францією справу встановлення спільного близькосхідного командування, до якого, крім трьох великодержав і Єгипту, малаб належати теж Туреччина.

● В останніх двох днях почало злагіднюватися теж положення в Тунісі, як Франція формально запропонувала нові переговори в справі більшогошого само управління цього протекторату. Французький резидент вже відбув перші наради з представниками місцевого населення. В тому самому часі відііли французького війська і поліції по вели дальш розшуки за зброєю, амуніцією та агітаторами заворушень в загрожених районах Тунісу.

ЄГИПЕТ СХИЛЬНИЙ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З БРИТАНІЄЮ

НОВИЙ ПРЕМ'ЄР ВІЯВИВ ГОТОВІСТЬ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У СПІЛЬНІЙ ОБОРОНІ

Каїро. — Новий прем'єр Єгипту, Алі Магер Паша, заявив вчора, що його уряд готовий послухати кожну нову пропозицію уряду Британії в справі замирення між обома державами. „Ми схильні обмірковувати кожне порозуміння, яке британський уряд міг би запропонувати“ — заявив прем'єр Магер Паша кореспондентам, коментуючи твердження британського секретаря закордонних справ Ідеала в Палаті Громад в Лондоні попереднього дня, що Британія бажас собі з Єгиптом порозуміння, яке задовольняє б національні аспірації єгиптян та забезпечує охорону Суєзу. Магер Паша зробив свою заяву негайно після розмови з британським послом в Каїрі, лордом Сімпсоном, який вперше відвідав короля Фарука від 9-го лютого, коли то Єгипет проголосив невинним свій договір з Британією в справі Суєзу. Разом з британським амбасадором єгипетського роля і прем'єр відвідали амбасадора Злучених Держав і Франції, повторюючи свої пропозиції щодо участі Єгипту в планованій спільній обороні середземноморського простору. Того самого дня прем'єр Магер Паша запропонував представникам лондонської газети окремі терви, що з черги вважає „приязним жестом“ у воєншені до Британії. Всі події викликають оптимізм щодо можливості мирного полагодження арабо-єгипетського конфлікту який від чотирьох місяців становить одну з найгостріших проблем в теперішній міжнародній кризі. Тимчасово з Лондону повідомлено, що з'єднання британської флоти відбудуть разом воєнні виправи. Це повідомлення вистілки незвичайне, що дозавжди було навпаки, середземноморська флота прилячувалася до воєнних виправ на домашніх водах.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ВИДВИГАЮТЬ НОВІ ДОМА

Токио. — Комуністичні представники на переговорах в Ламунджо в справі перемир'я в Кореї видвинули чотири два нові домагання до північній, висловлюючи свої претензії до п'ятих островів, розташованих на Жовтому морі між півднем від 38-ї паралелі та до півночі. Комуністи вимагають американської флотії в корейських водах після підписання перемир'я. Рівночасно вони погодилися на збільшення кількості американських військ, що мали б зміститися в Кореї ротаційним порядком. Комуністи видвинули ці свої домагання на натиблих штабових старшин в справі гарантій виконання постанов перемир'я. Проте, на цих нарадах досі все не затверджено справи комуністичного домагання необмеженого права щодо будівництва нових аеродромів на території Північної Кореї під час перемир'я. Деякий «кількісний прогрес» зроблено теж на нарадах підконтролю, який вглядає справу зміни півночі — провідного альянтового комуністичного, і згадує близьке цього згасу. В альянських конференціях вважалося єдиним підходом у вчорашніх нарадах комуністичний компроміс в справі ротаційної зміни американських військ, але наперед заповідь, що альянсу відкинутий претенсії цивільних щодо островів. Нарешті продовжується.

**Американська допомога для Еспанії –
– „найкраща інвестиція“**

Ізраїльтар. — Американський амбасадор в Іспанії, Рентон Гріффіс, в своєму щотижневому інтерв'ю на цю тему вчора заявив, що американська господарська і військова допомога для Іспанії буде «найкращою американською інвестицією в Європі та заповім, що ця допомога не тільки скріпить європейську оборону, але й відіграє, «вплине» на зміну «фасцистської» єспанського уряду в напрямку більших полонностей для народу. Гріффіс склав свою заяву перед виходом до Нью Йорку. Амбасадор викальцював, що колишніх 30 американських центів інвестованих в допомогу Іспанії, ривняються одному доларові, інвестованому в інші європейських країнах. Він підкреслив, що його зусилля в справі американської допомоги для Іспанії подвійно великі в першу чергу потребам американської оборони.

Югославія „консолідує” колгоспи

Београд. — Югославська влада Міністрів проголосила декон, на підставі якого колективні господарства в поодиноких місцевостях матимуть право вивласнювати земельні ділянки тих індівідуальних господарств, які з боку їх оточені колгоспними ділянками. Проте, право такого вивласнювання матимуть колгоспи тільки такі місцевості, де більшість населення належить до колгоспу та де колгоспна земля становить більшість в порівнянні з приватною власністю. Землю передають, що за вивласненому землю одноосібні господарства повинні дістати внашкодження в землі на іншому місці, або в грошах.

ЛІКВІДАЦІЯ ЗАКОРДОННИХ ІНСТИТУЦІЙ В ІРАНІ

Тегеран, Іран. — Дирекція британського Банку Ірану та Близького Сходу повідомила про ліквідацію того банку з днем 30-го липня ц. р. Філії цього банку в поодиноких іранських місцевостях будуть закриті вже 20-го квітня. Ліквідація же важливої на Близькому Сході фінансової інституції наступить в наслідок націоналізації іранської нафти та цілої низки обмежень, встановлених для банку іранським урядом. Невчасно з поінформованих джерел заявляють, що прем'єр Моссадег готується закон, на підставі якого будуть змушені припинити свою діяльність всі іноземні закордонні інституції на території Ірану поза самою столицею. Цей закон буде відкритий до існуючих американських, британських і французьких, британських і французьких турних інститутів, бібліотек та інформаційних бюрок в Тегераном. Американські консули та інформаційні бюро існують при американських консулатах в Ісфахан, Мервезі та Табрізі. Державний департамент у Вашингтоні повідомив, що досі він не одержав від іранського уряду жодного відомлення в цій справі.

СВОБОДА SVOBODA

UKRAINIAN NEWSPAPER PUBLISHED DAILY EXCEPT SUNDAYS, AND HOLIDAYS BY THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC. AT 81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
В Джерсі Сіті 1 закордон:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	\$6.50	Six months	\$6.50
На три місяці	\$3.50	Three months	\$3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МОСКВА І ДАЛЕКИЙ СХІД

Політичний Комітет Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй прийняв національно-китайську резолюцію, засуджуючи Совецький Союз за те, що він "не виконав постанов" совєтсько-китайського договору з 1945-го року і не тільки не допоміг урядові Чан Кай-ші опанувати Манджурію після японської окупації, але і зробив все можливе, щоб комуністи повалили національно-китайський уряд та силою захопили владу в країні.

Акція Об'єднаних Націй в цій справі спізнилася щонайменше на три роки. В 1949 р. уряд Чан Кай-ші вперше зголосив в Генеральній Асамблеї своє обвинувачення проти Москви, доказуючи документально її військову і господарську допомогу китайським комуністам та активну інтервенцію в користь комуністів в китайській війні. Цю справу передано тоді "під дальший розгляд" Малий Асамблеї і на цьому закінчилося. Від того часу комуністи не тільки закріпили свою владу в Китаю, але й допустилися агресії на Корею, опанували Тибет та змобілізували величезні сили і завершують підготовку до дальшої агресії і опанування цілої Азії.

Останнє рішення Політичного Комітету ООН не матиме безпосереднього практичного значення, але воно відзеркалення політичного хитрства, обману і насильства, що й призвело до теперішньої безвиглядної кризи в світі.

Совєтсько-китайський договір, за порушення якого Об'єднані Нації щойно тепер спробували "морально засудити" Кремль, базувався на зловій умові в Ялті, яка Сталіні дозволила на завоювання світу. Аліанти скрупульозно виконали всі свої зобов'язання, дали Совєтам три голоси в Об'єднаних Націях, дали їм право вето в Раді Безпечки, відступили їм половину Європи і, як практика виявила, Китай, половину Кореї і великі інші азійські простори. Натомість совєтські зобов'язання, як це аж тепер прийшло до переконання президента Трумана, справді не були варта того шматка паперу, на якому були написані.

Засуд Кремля в Політичному Комітеті ООН можна б вважати рівночасно обвинуваченням проти очолюваного Злученими Державами Заходу. Москва провинилася тим, що не виконала постанови договору з Китаєм, але західні аліанти так само провинилися тим, що на це дозволили. Усім нам ще в живій пам'яті ціла метушня зв'язана з боротьбою за Китай тоді, коли Москва порушувала договір та "військово і господарсько" — як це сказано в резолюції — допомагала комуністам захопити контроль країни, аліанти дебатували та виправдувалися від закидів комуністичної пропаганди, що це власне вони порушують свої зобов'язання. Конгресові слідства виявили тільки частину тих комуністичних інтриг, а в останньому в пресі появились вістки про "містері" в Пентагоні та в державному департаменті у зв'язку з відкриттями ген. МекАртура з посту головного команданта на Далекому Сході.

Об'єднані Нації засудили Москву за Китай, але як пояснити факт, що тільки 24 країни голосували в користь резолюції з тим засудом, а 25 країн здержалися від голосування? Як виправдати відношення Англії до того комуністичного режиму, що його хитрощами і силою насадила в Китаю Москва?

Західна політика має тепер дві основні концепції. Перша, виразником якої в Америці є сен. Маршал та яку тепер практикує американський уряд — це призначення Європі першества в оборонних заходах. Друга концепція, виразником якої є сен. МекАртур, це ставлення на першому місці Азії. Відкриттям сен. МекАртура з Далекого Сходу було виразною перемогою першої концепції. Совєти, звичайно, уважно за цим слідкують і відповідно ведуть свою політику. При цьому цікаво, що співробітник ньюйоркського "Ворлд Телеграм", Дейвід Снелл, аналізуючи тепер виданий в 1927 р. Сталіна "Марксизм та націоналістична і колоніальна політика", дошукався, що теперішня совєтська (і аліантська) політика відносно Азії йде точно по встановленій там лінії.

З новою надією треба відмітити, що в останньому починають перематати обі ці головні політичні концепції та що Захід у відношенні до Москви щораз менше бачить більше і менше важливі справи, натомість починає вважати всі однаково важливими, без різниці, де вони виступають: в Європі, Азії, на Близькому Сході чи в інших закутках світу. Якщоб до такого переконання були прийшли західні демократії перед 35 роками і піддержали українську боротьбу проти червоної форми російського імперіалізму, були б заощадили собі тих всіх катастроф, що їх вже довелося світові пережити та які ще стоять перед ними.

За федеральну контролю шахт

Дня 21. грудня 1951 року згинули наслідком газового вибуху в вугільній шахті в Вест Френкфорт (у штеті Ілліной) 119 шахтарів. Ця трагедія потрясла цілою Америкою. Бо хоч подібних нещастів було багато в минулому все таки ніхто не припускав, щоб ще й сьогодні не було безпеки перед їх повторенням.

Ця трагедія дала тепер притоку до сенатських доповідей, зокрема з цього боку, щоб федеральним законодавством зобов'язати власників вугільних копалень краще дбати про безпеку здоров'я і життя шахтарів. Сенатор Меттью М. Нілі, демократ з Вест Вірджинії, вже навіть вніс законопроект в справі мінімальних вимог щодо безпеки і здоров'я у вугільних шахтах. Сенатська комісія, що веде переслухання у справі цього законопроекту, вислухала вже найбільш авторитетну особу, коли йдеться про кінцеві робітничі, зайняте у вугільних копальнях, себто Джана Луїса, президента Юнайтед Майн Воркерс оф Америка.

Луїс, старий ветеран щодо таких проблем, висловився на комісії півторагодинну промову, яку мав теж на писемі. Він добре приготувався до підтримки законопроектів сенатора М. Нілі. Він обвинувачував не тільки власників копалень та їх керівників, але й штетівих легіслатур, що не добувають про охорону життя і здоров'я шахтарів. Луїс цілком слушно відкреслює, що коли навіть існують добрі закони, то що з них, коли нема кому дбати про їх здійснення, себто, коли нема відповідної контролі над справою безпеки в шахтах.

До цього треба додати, що як контролі добре не працює, то в шахтах, старий ветеран щодо таких проблем, висловився на комісії півторагодинну промову, яку мав теж на писемі. Він добре приготувався до підтримки законопроектів сенатора М. Нілі. Він обвинувачував не тільки власників копалень та їх керівників, але й штетівих легіслатур, що не добувають про охорону життя і здоров'я шахтарів. Луїс цілком слушно відкреслює, що коли навіть існують добрі закони, то що з них, коли нема кому дбати про їх здійснення, себто, коли нема відповідної контролі над справою безпеки в шахтах.

До цього треба додати, що як контролі добре не працює, то в шахтах,

Микола Очерет

НЕ МОЖНА МОВЧАТИ

В повідомленні з окремої пресо-вої конференції в справі доповнення до Акту Взаємної Безпечки, на підставі якого Злучені Держави вирішили дати 100 мільйонів доларів допомоги для вивільнення рудних поведень Совєтським народом, читасмо: "Згідно з доповненням до Акту, ці фонди повинні бути використані в допомогу особам, що живуть або втекли із Совєтського Союзу та його сателітів, в двох цілях: для створення окремих добровільних національних батальйонів в рамках командувачих генералом Айзенгавером збройних сил Атлантичного Пакту та для практичної допомоги людям за "зализною заслоною", які змагаються до повалення комуністичного режиму". Конгресмен Чарльз Дж. Керстен та його співрозмовці, проф. Лев Добрянський та проф. Джеймс Вірнгер, звернули увагу, що внесення конгресменом Керстеном доповнення до Акту викликало з боку Кремлю далеко більшу і нагальнішу реакцію ніж колись Плян Маршала чи навіть об'єднані командувачі ген. Айзенгавера. "В конференції, — читасмо далі, — взяли участь чисельні акредитовані у Вашингтоні представники американської та закордонної преси, включно з Михайлом Федоровим, представником совєтського агентства ТАСС". В американській пресі вже були

тому не без вини також і юнійший провід, бо й він відповідальний. Морей Кемптон, розписуючись широко про шахтарську трагедію в Вест Френкфорт, підкреслює, що зачинили в ній теж настаєля юнійшою контролювачі, бо не доглянули недомогань, чи не поробили відповідних заходів, щоб їх усунути. Саме тут слабе місце юній, що в ній панує диктатура Луїса та сліпий послух. Проти керівників і власників можна шахтарям голосно кричати, як пише Кемптон, але проти юнійних босів не можна виступати, а треба мовчати навіть у таких випадках, як трагедія з вибухом у Вест Френкфорт.

Та якби не критикувати поведінку Луїса в самій майстерській юній, то це в нічому не зменшує ваги його аргументів у самій справі, себто в потребі федерального законодавства для охорони життя і здоров'я шахтарів. Власники копалень, а навіть деякі легіслатури протидіють такому законодавству. Однак їхні аргументи слабі й не можуть встоятися, бо ж треба вже раз покінчити "з найогиднішим рекордом м'ясо-рубни, що йому рівного нема в цивілізованому світі", як це заявляє Джан Луїс, згадуючи 114,000 шахтарів, що загинули в шахтах від 1839 року, та мільйони таких, що були поранені. Залучуванням "соціалізацією" чи "націоналізацією", як це роблять власники копалень, лиха не направили. Така трагедія, як у Вест Френкфорті, не мають права вже повторятися. Це знову може статись тільки тоді, коли безпека у шахтах буде обнята федеральним законодавством та коли уряд зможе позмакатися ті копальні, що с загрозливі для життя і здоров'я шахтарів.

бази і в повідомленні п. Я. Татоміра читасмо: "вже січень 1952 року, а збірка на Український Народний Фонд ще не дійшла до ста тисяч, хоча ми повинні були досі зібрати вже цілих 250 тисяч доларів". Справа ясна: своєю байдужістю ми губимо найголовнішу нашу справу, губимо основну мету нашої тут перебування — волю нашої Батьківщини. Ми забули свій обов'язок перед нашою поволенним народом, хоч від кожного з нас цей обов'язок вимагає дрібниці — 10 доларів для Українського Народного Фонду. Справа цілком ясна і ми, глянувши навкруги, зрозуміли, що довше мовчати не можна, а тому взяли до рук нашу справу зброю — перо. Тож погляньте і ви всі навкруги себе і побачите, що заради "святого спокою" багато наших людей відходить на бік, мовляв: хай хтось робить, хай хтось вносить, хай хтось дбає, а "моя хата з краю". Часопис всього світу пишуть, що ми переживаємо вирішальні часи; політичні ділячі у всіх країн виявляють гарячкову діяльність, нараджаються, плічують, відбувають їзди, виголосують промови, мобілізують громадську думку своїх народів і всі їх продуктивні і виробничі сили. Всі вже твердо знають — іде справа про те, чи бути, чи не бути, чи жити вільним, будином життям своєї людини, що створена за Божим образом великого Творця, чи перетворитись в нім, пригноблену худобу, що її злискує хижий Кремль. І це краще за всіх знаємо ми, що так довго були під ярмом Москви. Здавалось би, що саме тепер всі українці мусили б виявити як найбільше енергії, що всі без винятку українці Америки мусили б стати одною лавою, як мур, щоб підтримати свою репрезентацію, яка дбає про рятують тих, що мучаться за "зализною заслоною", але так воно не с і факти говорять зовсім інше. Скажемо, навкруги вас с близько тисячі українців, а в квітня вашого ж відділу УКК занотовано лише коло 300-400 доларів Народного Фонду. Ви придивляйтесь далі і бачите, що та тисяча українців живе не так уже й погано: набуває будинки у власність, купує телевізори, обзаводиться карами, ходять до барів та грилів, де часто залишає по півсотні доларів, відвідують кіно, влаштовують забави, гарно вдягнені, отже живе так, що дай Боже кожному, а от свій обов'язок перед своїм народом, перед Батьківщиною, не виконала, не внесла до Народного Фонду належних 10 доларів — хай хтось вносить, хай хтось робить, хай хтось дбає, а "моя хата з краю", стаю остерон, моя хата з краю. І гадують нам найбільша трагедія світу, коли народ розп'яв Божого Сина. Хто загубив Христа, хто спричинився до його смерті? Майже кожен не вагаючись відповість: Юда продав. Але правда, справжня правда с інша. У смерті Христа винен не тільки Юда, не тільки жидівський підбурений фарисейський народ, але в першу чергу — Пилат. Це він змив руки замість винуватити праведний суд: це він відійшов на бік, коли мій одним словом спинити беззаконня, що творилося перед його очима; це він не хотів наражатись на неприємності, не хотів ризикувати своєю кар'єрою, не хотів викликати проти себе гнів і для ради свого матеріального добробуту, для власного спокою віддав Христа в руки катів. Страшна й велика провиня Юди, який піддався своїм низьким, темним інстинктам і продав Ісуса ворогам. Юда не міг встояти перед спокусою, не міг перемогти свою любов до грошей, не міг зрозуміти Царства Божого, про яке учив його Равві і, зрадивши свого

М. В. Дольницький.

Проблема негрів в Америці

Доповнення до американської конституції, що П ухвалено в грудні 1791 року, забезпечують усім американським громадянам, без огляду на расу, релігію чи походження, повні громадянські права. В грудні 1951 року дискусія на тему громадянських прав частини громадян Америки була така голосна і широка, що доказує, що постанови конституції ще не повністю здійснені та забезпечені.

Мова йдеться про негрів, нащадків кол. невольників, що їх насильно привезено з Африки на роботи до Америки. Від часу, коли перший корабель з невольниками, в 1619 році, причалив до Джеймстауну, Віддрджинія, багато змінилося на користь чорного населення. Конституційні постанови, цивільна війна і довга боротьба довели до проголошення еманципаційного акту, що на його основі негрів звільнено з невольничества в 1863 році. Від 1865 року почалася еміграція негрів із півдня, де вони були в більшості зайняті, на північ та до інших частин Америки. Вони розбрилися по цілій державі, шукаючи кращих можливостей прожитку та праці, організувались та намагалися просияти в кожну ділянку американського життя.

Велика плодотворність негрів довели до того, що сьогодні кожний 10-тий громадянин Америки — чорний, (в штеті ЗДА, в Вашингтоні, — що 3-тій!). Майже 15 мільйонів негрів в Америці з кожним місцем посилюють боротьбу за повне зрівняння в правах, які, головню на півдні, зустрічають федеральним законам, сильно обмеженим законами місцевих законодавчих палат. На півдні Америки чорне населення мусить жити в окремих ділянках, не має права бути в таких ресторанах, як кіно, які призначені для білих, для них визначені окремі місця в поїздах, трамваях і т. п. Там їх уважають ще досі за нижчу расу, яка повинна б виконувати найчорнішу роботу.

Федеральні закони і розпорядки с проти таких обмежень прав негрів, а федеральні суди роблять все можливе, щоб покращити долю чорних на півдні. Демократична партія, що має на півдні сильну опору, останніми роками має там багато клопоту саме через спротив південних політиків щодо гарантій неграм повноти громадянських прав. Однак це працює в користь чорного населення. Між ними с

уже багато визначних громадян, вчених, лікарів, урядовців, політиків, журналістів. Хоч обмежені можливостями, вони гортаються до шкіль. В низці штетів, що мають найбільший процент чорного населення в 1948/49 році 16,546 хлопців і 24,295 дівчат походили середні школи, з яких велике число записалося на вищі студії. Вони активно вилучаються в боротьбу за краще завтра всього чорного населення Америки.

Негри організовані по цілій Америці в окремих своїх організаціях, мають свою пресу, свої допоміжні товариства, і там, де с можливість, виступають до організацій, де с більшість білих. Вони намагалися, з діл в ідувати гетта, активно працюють в товариствах, які де-проголошують ніяких обмежень расового характеру. Негри добилися вже скасування окремішності в армії.

Статистика вказує, що більшість негрів ще сьогодні працюють фізично та все ж їх уже можна зустріти, гол. на півночі, в громадських і державних урядах, на відповідальних постах, в законодавчих і виконавчих тілах держави.

Окрема організація негрів, що бореться за покращання становища негрів на півдні, втратила міцну голову місяця свого голову. Хату його розірвала бомба і його вбили. Ця подія викликала великий і широкий відгомін в цілій Америці, в більшості огірчення і засудження цього вчинку. Організація ця проголосила, що не вважаючи на терор і на погрози, вона намагатиметься із цієї більшою силою домогтись здійснення постанов конституції про рівність в правах усіх громадян, не вважаючи на неусипні през. Трумана, що останню "полагати цю справу в Конгресі".

Цими днями появляється в розпродажі книжка журналіста-негра, члена редакції мінеапольської "Морнінг Трибюн", Карла Т. Рована, в якій він описує свою подорож, 6,000 миль по півдні Америки. Він твердить, що напівневольничтво все ще існує, але воно повільно зникає. Постійна боротьба і само життя дають неграм щораз більше можливостей прожитку. Вони ринуть і безупинно працюють до досягнення своєї цілі: повного зрівняння і осягнення всіх громадянських прав.

Не вважаючи на ліберальні закони, шлях цей ще далекий і тяжкий. Та цією своєю негри напевно осягнуть.

Учителя, продав його ворогам. Але Юда лише зрадив, а на смерть послава Христа завдяки своїй байдужості — Пилат. Пилат, — людина закону, людина права, — знав, що Христос с безвинна жертва і все ж умив руки і одійшов на бік, — мовляв: "моя хата з краю". У нього навіть думки не було, що саме він головний винуватик мук і смерті Христа, що саме на нього падає уся вина. А тепер погляньте навкруги себе і всі ви побачите, скільки серед нас с малих Пилатів! Не можна мовчати, коли хтось із нас вивав руки і відходить на бік в той час як справа йде про наш народ, який же порятунку від спільного зусилля всіх своїх синів, що опинилися у вільних країнах, поза "зализною заслоною". Не можна мовчати, коли на карту ставиться доля нашої Батьківщини, існування нашої Держави. Не можна мовчати, коли справа йде про "бути чи не бути" вільному світові, коли

справа йде про життя чи смерть. І головне, що ніхто не вимагав від кожного з нас якогось героїчного вчинку, кожен з нас лише мусить виконати свій обов'язок, вністи до Народного Фонду і свою цеглину, бодай своїх 10 доларів. Вже одне те, що кожен з нас живе в Америці, вже це одне повинно змусити нас підтримати свою репрезентацію — Український Конгресовий Комітет.

Ніхто не забороняє українцям підтримувати свої локальні організації, свої партійні організації, свій законний уряд, дбати про свій добробут, про м'раційний розвиток свого бізнесу, набувати будинки, і т. п. Але кожен з нас мусить обов'язково зміцнювати Народний Фонд. Це наш перший і основний обов'язок. І тут нема жодних виправдань. Ми не можемо належати до таких, про яких писав Шевченко:

"Що-день Пилати розпинають
„Морозять, шкварять на вогні..."
свою Батьківщину, свою Україну.
Ми не повинні бути тими, яких
Олена Теліга, що віддала в боротьбі за українську правду своє життя, писала: „Партачі життя!"

(Закінчення на сторінці 3)

В. Січинський.
УКРАЇНА І СЕРЕДЗЕМНО-МОРСЬКИЙ ПРОСТІР

1) Геополітичне положення України, як найбільшої країни в області Чорного моря, природно-спрямовувало господарські, політичні та культурні інтереси цієї країни в бік Чорного моря і Середземноморської області.

Україна, як в своїх етнографічних межах займає майже 1,000,000 кв. км., з 42 міль. українського народу, має природну межу північного побережжя Чорного моря, від устя Дунаю по Кавказ, довжиною 1,800 км. З усіх країн Східної Європи, Україна єдина, з о мас такий широкий доступ до Чорного моря, а тим самим найбільше зв'язана з Середземним морем. Коли рахувати населення басейну Чорного моря на 140 міль., то на українців припадає 34%.

Тектонічна основа і морфологічні особливості України, не

Україна становить коло 6,000 км. Закінчуються вони такими важливими морськими приставками, як Акерман (Білгород), Одеса, Миколаїв, Херсон, Таганрог, Ростов. Крім того, с важливі приставки на Криму — Севастополь, Св. Петрополь, Керч; на Озівському морі Маріуполь, Бердянськ; при Кавказькому побережжі Новоросійськ і Туапсе. Ця річна система і морські приставки становлять найважливіші артерії для спровадження збіжжя, дерева, сільськогосподарських продуктів і найважливіших підземних багатств України: вугілля, антрацит, залізної руди, мангану і нафти.

Вже передісторичні часи вказують на цей природний зв'язок української території з півднем. Особливо значні мала так звана Трипільська культура, що датується в Україні кінцем неоліту. Вона характеризується високим рівнем культури осілої хліборобської людності і досконало виробленим посудом з прекрасною мальованою орнаментикою. Знахідки цієї культури тягнуться від Кубані (Тамані) до басейну Дністра, а найбільше їх на берегах середнього Дніпра, також на південно-західному Поділлі та Галичині. Далі, міста Трипільської культури констатовані на Бу-

ковині, Румунії, дольній Австрії, північній Греції та Єгипетських островах. Це дало привід найпопулярнішим дослідникам назвати цю культуру Передмікеською чи Передегейською, себто попередньою великої єгетської (передгрецької) культури.

З найстаріших історичних часів, маємо звістки про зв'язки Чорного моря (Pontus Euxinus) з Єгиптом, Малою Азією (гетліями) і фінікійцями. Та найбільше відомості історичних, археологічних, епіграфічних с про добу грецьких колоній на українському побережжі, починаючи вже з VII стол. до Хр. Спочатку були це, як відомо, торговельні стріли способом факторії, згодом були засновані великі торговельні міста, як Кілія в усті Дунаю, Тіра в усті Дністра, Ольвія в усті Бога, Херсонес коло сучасн. Севастополя, Теодосія, Пантікалея — сучасн. Керч, Фанаторія напроти Керчі, Тамань, Танаїс коло сучасн. Ростова на Дону, Горгіпія і багато інших.

Головними товарами вивозу з української території було збіжжя, худоба, лій, овна, футра, мед, віск, риба, в обмін на грецькі вироби — вино, оліву, матері, металеві й керамічні вироби. Найстарі і найважливіші торговель-

ні й мистецькі течії приходили з Іонського побережжя Малої Азії з таких осередків, як Мілет, Прісна, Гераклея і лише починаючи з V стол. до Хр. з'являлися зразки атенських. Головні ж осередки, як Ольвія, Херсонес, Пантікалея, все були під переважаним впливом іонських. Знайдені фундаменти оборонних мурів міст, житлових домів, гробниць, уламків різьб та різних виробів міст Причорномор'я — вказують на місцевих мистців. Ця відмінність помітна навіть в чисто-технічних засобах. Наприклад, уживання склепінчастого перекиртва при побудові клинчатого каміння не знаного в корінній Греції, але відомого в Александрії.

Грецькі, античні впливи, розкодилися далеко на північ, до цілої середньої України. Нарід, що тоді заселював ціле Придніпров'я, за грецькими джерелами, звичайно називають ситами, хоч фактично тут були різні народи і племена. Що до походження самих скитів, та їх мистецтва, то найбільш переконуючі с доводи проф. Осовського, який вказує на Кавказ, також висновки проф. Ростовцева про спорідненість з Гетітами. Про це особливо науково говорять знахідки на Тамані (Ку-

бани) тоді, як с західній Україні помітні також західно-південні впливи, близькі до Гальштадської культури й кельтського лантену.

I. — IV. стол. по Хр. вздовж північного побережжя Озівського моря ("Меотіда") утворилася сильна етнічна організація Роксоллі, чи Алян, що в Україні дотримали свою назву, як назву автохтонну, навіть у XVII стол. Роксоліани або "Білі Аляни", зазначені на малі грецького географа Птолемея II. ст. по Хр. Роксоліани в століттях I. — IV. заселили головню побережжя Озівського моря, хоч в II стол. досі залишалося долина Дунаю (Гл. розвідку автора "Назва України", Авгсбург, 1948 і огляд Картографії України в збірнику "Українська Краєзнавство", Прага 1944, т. I, ст. 27-50). Роксоліани-Аляни знов такі мали зв'язок з державними і культурними утворами північного побережжя Чорного моря гетлістичної і римської доби. Тут в I. — II. ст. утворилася Понтійська держава і згодом нова Понтійсько-Кімерійська держава (з 196 р.), що тримали в своїх руках головний доступ з Чорного до Озівського морів через Керченську протоку. В новіші часи цим шляхом приходили та-

бані) тоді, як с західній Україні помітні також західно-південні впливи, близькі до Гальштадської культури й кельтського лантену.

I. — IV. стол. по Хр. вздовж північного побережжя Озівського моря ("Меотіда") утворилася сильна етнічна організація Роксоллі, чи Алян, що в Україні дотримали свою назву, як назву автохтонну, навіть у XVII стол. Роксоліани або "Білі Аляни", зазначені на малі грецького географа Птолемея II. ст. по Хр. Роксоліани в століттях I. — IV. заселили головню побережжя Озівського моря, хоч в II стол. досі залишалося долина Дунаю (Гл. розвідку автора "Назва України", Авгсбург, 1948 і огляд Картографії України в збірнику "Українська Краєзнавство", Прага 1944, т. I, ст. 27-50). Роксоліани-Аляни знов такі мали зв'язок з державними і культурними утворами північного побережжя Чорного моря гетлістичної і римської доби. Тут в I. — II. ст. утворилася Понтійська держава і згодом нова Понтійсько-Кімерійська держава (з 196 р.), що тримали в своїх руках головний доступ з Чорного до Озівського морів через Керченську протоку. В новіші часи цим шляхом приходили та-

Везуменію, що Понтійський державний і культурний осередок мав вплив також на зародження Київської держави. Між іншим і державний знак Київської держави часів Володимира і його нащадків — так званий тризуб, — генетично зв'язаний з монетою з Прісни (М. Азія) IV. — III ст. до Хр. та знаками на монетах Понтійської держави II. — III стол. по Хр.

(Продовження буде).

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШОГО ІМЕНІ НЕ ЗАБРАКЛО У ВЕЛИКОМУ КУЛЬТУРНОМУ РЕФЕРЕНДУМІ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ЗАМОВЛЕННЯ НА НОВИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ТИЖНЕВИК „СВОБОДИ“!

І. Н. Хамуляк

ЧОМУ НАРЕШТІ НЕ ПІТИ ПРАВИЛЬНИМ ШЛЯХОМ?

Як можна було і сподіватися, усі дотеперішні зусилля т. зв. американських „приватних кругів“ (чи приватного капіталу?) в напрямку зорганізування одного протикомуністичного центру на еміграції, в складі якого увійшли б усі національності, що тепер входять в склад СРСР, під контролею т. зв. „російських демократів“, не довели до нічого дитинного. Ані Фюсен, ані Візбаден, не дали ніяких підстав вірити в успішність організації протикомуністичного фронту з утікачів із СРСР. І не тому, що ті люди не згодні в нього включитися, але тому, що ті, що, до речі, найменше в тому фронті варті, хочуть за всяку ціну фальшам, облобою, виграти... єдино-неділну Росію...

Конкретно: Росіяни з СОНР-у та „американським приватним кругом“ з Комітету Особ. Народ. Росії об'єдналися разом доволі терпких слів на свої адреси. Чи це щира сварка, чи може тільки трюк, ми того не знаємо, однак вже з сказаного ними досі можна вичити невідому дотеперішній зусиль.

Гаррі Шварц загдуєчи про те в неділю Н.І.Т. (1.20.1952), уважав, що ті труднощі, які на тому відтинку зарисувалися, „можуть змусити до зміни дотеперішньої тактики“. Цікаве, що п. Лайонс, опрокладаючи російські аргументи, що, мораль, акція п. Левина давала „зброю для сепаратистів“, каже, що вони мали і закиди з сторони „сепаратистів“, що, мораль, вони стали „інструментом великоруського імперіалізму“. Значить, це мало б, на його думку, свідчити, що Комітет був тою „золотою серединою“, бо його атакували обі сторони. Нам важко про ту оварку говорити без застережень, бо не все написане мусить бути правдою, так само як і не всяку правду зараз люди згодні писати. Та проте варто нам пригадати тим кругам ще раз нашу в цій справі думку.

Ідея єдино-неділної, як основні есентіальності самостійності поодиноких національностей через плебісцит — (суть фашистська дискримінація російських неросійських національностей) — теж не створила, — і не отворить ґрунту для об'єднання всіх протикомуністичних сил підсовєтських еміграцій. Якщо так, тоді зміною може бути: або рішуча ставка на росіян і тоді дається їм заповуку неповідності СРСР, або береться під увагу національні центри поодиноких народів; як основу для переговорів, і тоді стається на ідеї розподілу СРСР на окремі національні держави. В першому випадку треба б рахуватися на підтримку росіян, але проти себе ставлять усі неросійські народи. Мало цього, неросійські народи на теренах СРСР, почувши про концепцію єдино-неділної, концепцію, яка ліквідуватиме і формальну окремішність окремих національностей сьогодишнього СРСР, при цьому не маючи ніякої заповуку, чи диктатура Керенського і Ко — (бо тільки при її допомозі мислима єдино-неділність) — буде крадіжкою, як може й гіршою, ніж сьогодишнього Сталіна, можуть не опиратися, якщо їх теперішній режим пожене до бою; значить, вони рішуче не матимуть ніякого власного інтересу в поваленні сьогодишнього режиму.

Чи росіяни в СРСР підуть проти Сталіна?

Якщо вірити словам п. Келлі, бувишого англійського посла в СРСР, то росіяни „сталінський режим купив“, отже чому ж вони мали б бути проти нього тепер? Ми думаємо, що така концепція — це буде й самогубство, на яке американці ледве чи схочуть піти. Хіба, що в їх відповідальних клітинах сидять і надалі ще ті елементи, які віддали вже Китай в руки росіян і за який вже сьогодні платять тисячі молодих американців своїм життям. Якщо так, тоді годі взагалі про ті речі серйозно говорити.

Але припустимо, що аж так погано не є і що американські патріоти хочуть ширше шукати правильної розв'язки. Тоді треба почати від розмови з поодинокими національними представництвами, такими, як українці, білоруси, грузини, туркестанці, ну й росіяни. Якщо навіть хтось і схоче плебісцитів, то їх можна гарантувати, але тільки для того, щоб вирішити, чи дана нація хоче вступити до якоїсь, тої чи іншої, федерації, чи ні. Значить не „єдино-неділність“, але окремі національні держави, як само собою зрозуміла програма, а федерація, це питання окремих народів, включно з російськими. І якщо, скажімо, уряд російської демократичної держави через проведений ним плебісцит дістане згоду свого народу перегорювати з тим чи іншим народом, про можливість федерації з ним, — і даний народ того теж схоче — тоді нехай перегорює. А як ні, то ніхто його до нічого зобов'язати, не то змусити, не зможе.

Ми думаємо, що в той спосіб і національні аспірації кожного народу будуть задоволені і російські прихильники плебісциту дістануть нагоду пописувати ним, бо зможуть його в себе, серед свого народу, проводити. Якщо ж інтерес в такій постановці для тих, кому прийдеться валити СРСР?

Неросійські народи підуть тоді а сентиментально проти Кремля, проти нього підуть і ті росіяни, які хочуть справжньої демократичної Росії. Російська еміграція в більшості буде схильна до такого фронту не вступати, але тоді вона покаже своє справжнє обличчя. Тоді і пан Керевський докаже, що для нього краще чи: „навіть і поганий диктатор“, чи „єдино-неділність“. Він же ще недавно заперечував авторство тої концепції, а тепер буде мати нагоду практично те довести.

Договорившись з центрами поодиноких народів СРСР на еміграції, думаємо що не важко буде з них створити один координаційний центр. Тоді і видатки для американського „приватного капіталу“ менші й успіх акції в політичному аспекті кращий. Тоді напевно на випадок збройної розправи з СРСР, заощадить життя сотням тисяч, а може і мільйонам американських воїнів. А все такі кроки власного народу повинні дорожити й „американським приватним колом“, не говорячи вже про відповідальні урядові особи. Вони ж мають за собою такий поганий і такий коварний досвід з Китаєм.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. І.

Хор Українсько-Американської Молоді

На терені Великого Нью Йорку від ряду літ працює український мішаний хор, якого членами до приїзду нової імміграції були майже виключно американці українського походження, замішані у Метрополі Нью Йорк — Нью Джерсі.

Під організаційним оглядом цей хор с ніві відгалуженням Української Ліги Молоді Північної Америки, а роллю зазваского між Лігою і хором виконує культурний референт Ліги, яким від довшого часу є знайомий українсько-американська діячка і піаністка, п. Оля Дмитрів. Зрештою хор с установою наскрізь незалежною і демократичною.

Основним завданням хору було вдержати народжену в Америці нашу молодість під українським культурі, а крім цього влаштувати кожного року в Нью Йорку велику мистецьку виставу для української громади нашої Метрополі.

Ми всі добре пам'ятаємо високий мистецький рівень імпрез цього хору. Вистачить тут згадати величаву імпрезу п. н. „Гомін України“ в Карнет Гол, або виставу опери „Катерина“, — у залах виповнення до останнього крісла...

В жовтні м. року мистецьке керівництво хору обрав один з переможців-диригентів Великого Конкурсу Хорів Західних Земель України, що відбувся у Львові 1942 року, п. Роман Левицький, який з черги притягнув до праці в хорі повалили кількість новоприбулих співаків. Настільки інтенсивної підготовки різдвяної програми хор відспівав в грудні 1951 р. українські колядки в таких американських товариствах:

14 грудня 1951 в УМСА, в Нью Йорку;

18 грудня 1951 в товаристві The Prof. Women of New Jersey, Джерсі Сіті;

22 грудня 1951 на бенкеті фірми Devenco Engineering Co. в Брукліні, де крім хору виступили теж гурток танцюристів, виконуючи по-мистецьки українські народні танці.

Усі ці три виступи були попереджені коротким поясненням, в англійській мові, про Україну та її культуру.

При кінці 1951 року відбулися збори хору, що були присвячені майже в цілості організаційним справам, в зв'язку з очевидною konieczністю переставити працю хору на ширші рейки. Зростаюча вага українського питання у міжнародній політиці викликує зацікавлення серед широких кругів американської спільноти. Американці починають шораз більше цікавитися також і культурою України, бажаючи відтворити образ свого природного союзника у майбутньому рішальним зударі з Москвою. Обов'язок корисного інформування Америки про ті речі належить до нас усіх, осіб і організацій.

По короткій і дуже речевій дискусії збори хору вирішили: 1. поширити працю хору на терен чисто американський, не занебачуючи водночас праці серед української громади; 2. притягнути до хору всіх тих новоприбулих українців і українців, що мають голос, які хотіли б співати в єдиному на терені Нью Йорку українським мішаним хорі (поза церковним) і які піснями хотіли б послужити українській справі.

Збори вибрали Управу, що її завданням є планувати і регулювати працю хору і яка складається з 5 членів: голови, заступника, секретаря, скарбника і дорадника. Крім того до Управи входять автоматично диригент хору і культурний референт Ліги Молоді.

Головою Управи обрано ветерана американської армії, сотника Вол. Бакада.

Управа вирішила влаштувати ряд концертів української пісні в різних американських інституціях і товариствах. Перший виступ має відбутися в лютому 1952 у місцевій військовій шпиталі для ранених американських воїнів.

В дальшому Управа урегулювала справу припинення нових хористів, при чому подається до відомо зацікавлених, що в хорі крім одноразового вписового нема жодних місячних вкладок.

Управа розглядала питання назви хору, як теж справу репрезентативних національних костюмів для хористів, при чім велике зацікавлення викликає стилізований костюм української шляхти на дворі гетьмана І. Мазепи. Тих справ наразі ще остаточно не вирішено.

Управа запрошує українських співаків і співачок без уваги на їх родинний стан, вік і край народження — охочих співати в добрий мішаний український хорі Великого Нью Йорку, щоб вже найближчого поведінка прийшли вписатися до Хору Українсько-Американської Молоді і взяли участь у пробі.

Проби хору відбуваються кожного поведінка між 8 — 10 год. ввечері, в будинку УМСА 215 Вест 23 вулиця в Нью Йорку, між 7-ою та 8-ою Ебеною в кімнаті ч. 202 на першому поверсі.

В. Б.

РАЧЕСТЕР, Н. П.

Депо про культурно-освітні життя

Два рухливі Т-ва на терені Рачестеру, а саме „Самопоміч“ і „Плест“, влаштували в дні 12 січня ч. р. „Маланчів вечір“.

Імпреза була настільки оригінальна, що її програма не обмежувалася до самої танкової забави, але обіймала теж музично-вокальну частку, що повні вдовольства приважили. В склад цієї програми входив між ін. скетч „Емігранти“, укладу П. Зубрицького, кварталет пластунів з оригінальним новорічним куплетом укладу п. Юл. Юркова.

Куплет подобався так, що пластунки мусили ще як наддаток відспівати танго „Осінь“.

Радник П. Зубрицький відігравував вдало монолог під заг. „Чорт на вечерниці“.

Гарний був теж танок мордів, не зле було „еспанське танго“, а вже найкращим танком був танок „Гуцулка“. На тлі мальовничого краєвиду, що представляв наше гірське село, танцювали справно наші гуцулки і гуцули в строях підібраних можливо найкращіше серед туземних обставин. Гуцульський краєвид надалося по мистецьки п-ні І. Твердохліб і він тепер крикраву сцену в доміні „Самопоміч“.

Одно тільки не дописало — а саме: патефон, який був би фортепіановий супровід.

По год. 12-ї музика заграла „Многоліття“, а голова Укр. Нац. Хору п. Чорнобиль від імені зазваского комітету сказав докоричні побажання всім приважили.

Виданим вивидом було, що на цю імпрезу, влаштовану новоприбулими, застали теж деякі з старих іммігрантів і так може з Новим Роком започаткували краєді взаємини між одними і другими.

Дня 20 січня ч. р. відбулися перші річні Загальні Збори Т-ва „Самопоміч“, відділ в Рачестері. Із звіту уступаючого Виділу дізналися ми багато потішачих фактів, як нап. те, що Виділ має вже 133 члени, що від початків вересня 1951. міститься у найкращій домі, де с теж зала зі сценою, яка може помістити до 200 осіб. У тій домі, найкращі приміщення теж Т-ва „Плест“, „Укр. Нац. Хор, СУМ та „Спортове товариство“.

Відділ подбав про 2 бильярди та „пінг-понг“ для розваги молодих членів — а для культурно-освітніх цілей заложив бібліотеку та постарався про реферати з різних ділянок знання. Заходом Виділу відбулося з початком вересня 1951 святкове „Відкриття доміви“, на яке прибув з Централі п. д-р Федюкський та заявив, що такої доміви міг би позавидувати Рачестерів не один відділ — а Централі в Нью Йорку досі не має і такої! Висловився теж з великим признанням про працю Укр. Нац. Хору під проводом п. інж. Матковського.

ЧЕРГОВА ДОПОВІДЬ В НТШ

В суботу дня 2-го лютого ч. р. о год. 6 веч. виступили в приміщенні НТШ в Нью Йорку, 50 Чорч Ст. кімната 252, д-р Іван Лисяк-Рудницький доповідь на тему: „Михайло Драгоманов. Причинок до розвитку політичних ідей у Східній Європі“. Гостям раді.

Крім того, Відділ влаштував свято Покрови — УПА, дав почин і переіс антикомуністичну маніфестацію, влаштував Листопадове свято та дав випрохж року 3 забави, в цьому і пікнік.

В часі свят Різдва члени „Самопоміч“, „Укр. Нац. Хору“, „Плест“, „СУМА“ та „Спортового Т-ва“ закладували на УНК 317 дол. 50 центів.

Із звіту фінансового референта дізналися ми, що Т-во мало у звітовім році оборотів на 18,457 дол. 09 центів. Готівки в банку (на купно власного дому) має Т-во 589 дол. Рухомість має Т-во вартості 1310 дол. 95 центів (аже по частинній амортизації).

Із звіту референта суспільної опіки почули ми, що Відділ розгорнув також широку діяльність харитативну в цілі несення помічч осталим же в Німеччині скарталесами, які не мають даних для переселення їх в закорисні краі.

Зі звіту голови Т-ва п. М. Сиклика виходить, що Управа зорганізувала новий відділ У.Н.С. при „Самопоміч“ та що гостючий тут хвилею п. Герман, головний секретар У.Н.С., висловив своє признання за вміле та совісне ведення відділу, що нараховує вже 39 членів.

Як частинне признання за таке зрозуміння обов'язку Заг. Збори по відвідним внеску Конгр. Комісії (яка протягом року аж 3 рази провірявала дльоводство Т-ва) вибрали поновно дотеперішній Виділ. Тому, що п. Вах відмовився за браком часу, вибрано на його місце п. Мет. Плескача і доповнено Виділ ще одним членом, а саме: П. Зубрицьким.

Щільні звіти дала незбитий доказ, що Управа Т-ва під проводом Голови п. М. Сиклика працювала надзвичайно уміло та з великою саможертвенністю для добро загальної справи.

Петро Зубрицький

СІРАКІОЗ, Н. П.

427.00 доларів з колади на Н.Ф.

Місто Сіракіоз в цьому році особливо відзначилось у зборі колади, надіславши до Народного Фонду 427.00 доларів.

Коладу збирали: Пані Софія Миколаєвич, пані Михайлина Олійник і панове — д-р І. Заваликут, Ст. Грицак, Зеновій Сачук, Микола Годжак, Іван Слопський і П. Заєць.

Особливий успіх мали пані — Миколаєвич та Олійник, зібравши разом понад 200 доларів.

Усім — велике признання і щира подяка.

● 50 років переживав чужинцем Філіп Циммерман, що живе в Брукліні, під Нью Йорком. Він походить з Австрії, має 68 років життя. Він мусів зареєструватися як чужинець разом з новоприбулими „діпстами“. Двос осіб з Італії зареєструвалися після 29 років перебування в ЗДА.

● Фармер Тефр Айзенгавер з місцевості Чатсворт, у стейті Джорджія, заявив, що він голосує на сен. Естеса Кіфопера. Сен. Кіфопера походить з стейту Теннесі, отже з сусідства фармера.

НОВІ ВИДАННЯ

Володимир Січинський. — Пам'ятки української архітектури. — Філадельфія. В-во „Америка“. — 1952, Ст. 64. Зміст: Ротонда в Херсонесі 600 р. Церква VIII ст. в Керчі. Десятинна церква в Києві. Свята Софія в Києві. Золота Брама в Києві. Чернігівський Спас. Соборна церква Печерської Лаври. Видубицький монастир. Золототерський монастир. Церква св. Пантелеймона в Галичі. Вбілюграфія. Книга має багато ілюстрацій.

Микола С. Чортарійський. — „Від Сяну по Крим“. (Спомини учасника III світової війни-піддань). Нью Йорк. 1951. 224 стор.

Доц. Д-р Лев Ребер. — „Формування української нації“. Мюнхен. В-во „Сучасна Україна“ 1951. — („Мала політична бібліотека“) — 60 стор.

Залеський Осип. „Короткий нарис історії української музики“. Філадельфія, Популярна бібліотека „Америка“, ч. 3. 1951 ст. 20. о. Андрій Мельник. — „Дусе Христос у світлі фактів і документів погансько-жидівського світу в трьох перших століттях“. Філадельфія, Популярна бібліотека „Америка“, 1951. Стр. 16.

„Наша Культура“. — Науково-Популярний Місячник Української культури. ч. 1 (166) і ч. 2 (167). Вінніпег 1951.

„Новий місячник „Наша Культура“ — новий тільки місцем своєї редакції, — ми його довгі роки видавали вже на західно-українських землях під тією ж назвою та назвою „Рідна Мова“. Обидва ці журнали, що видавалися на рідних землях за редакцією проф. І. Огієнка, в свій час мали велике значення для популяризації українознавства серед найширших мас українських читачів. Відновлення „Наша Культура“ в Канаді в наші часи має особливі завдання: — популяризувати справжню українсько-християнську культуру, не спотворену більшовицьким поганством, ширити українознавчі знання між українцями на еміграції, зокрема серед молоді, цим самим спинити процес винищення денационалізації і виховувати серед молоді любов до рідної культури і до рідного поновленого народу — творця цієї високої культури. У перших двох числах уміщено такі статті і матеріали: — Митрополит Іларіон: „Символ Віри, його повстання і історія“, — Петро Одарченко: „Переклади Лесі Українки з Біблії (стаття і неслив!“

самі тексти Біблії в перекладі Лесі Українки). Константин Віда: — „Ідеологія“ совєтської літератури“. К. Антонович: „Тридцятьліття Українського Вільного Університету“. — В. Козуб: „Початки української церкви на Полтавщині“. Олександр Оглоблин: „Перша друкована звістка про „Історію Русов“, — А. Романенко: „Спомини із життя на Холмщині“ (1939-1944 pp.). Хроніка нашого культурного життя. Річна передплата 2.50. Адреса:

„Nasha Kultura“, 804 Magnie Ave, Winnipeg. — Canada.

Ukraine and Poland. A memorandum of the Ukrainian National Council to Mr. Dean Acheson. Augsburg. Ukrainian Information Bureau. 1951, 14 стор.

У цій брошурі Українська Національна Рада вислила текст свого меморандуму до Секретаря стейту Діна Ачесона в справі українсько-польських відносин і зокрема на захист українських земель від польських претензій. Текст цього меморандуму вже друкувався в українській пресі.

Часопис „Свобода“ повинен знаходитися в кожній українській хаті.

ГРИЦЬ ЗАЗУЛІ В ПЕКЛІ.

— Ой, за віщо ти мене так тяжко мучиш? — Бо ти великий грішник, навіть Національного Датку не платив!...

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦІ! НЮ ЙОРК, ДЖЕРЗІ СІТІ, ЕЛІЗАБЕТ, ПАСЕНК!
КРУЖОК „ПРИЯТЕЛІВ ПЛАСТІ“ В НЮАРКУ
— запрошує всіх на : —
КАРНАВАЛОВІ ВЕЧЕРНИЦІ
В СУБОТУ, 9. ЛЮТОГО (FEBRUARY 9) 1952 Р.
В ЗАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ,
180 Вільям Ст., Ньюарк.
Початок о год. 8-мій ввечері. — Вступ \$1.00
Оркестра Б. Гріняка з приспівами п. Бучовського.
Буфет у заряді ВП Пань.
Ручимо за добру і веселу забаву та присмну атмосферу.

ВЖЕ ВИПШОВ З ДРУКУ І ПРОДАЄТЬСЯ

Ч. 1.

„ЛІТЕРАТУРНО - НАУКОВИЙ ЗБІРНИК“

який видає Вільна Українська Академія Наук в ЗДА з метою дати громадянству образ теперішнього стану літератури, науки й мистецтва поза межами України.

ЦІНА \$2.00.

Замовлення просимо надіслати на адресу:

„SVOBODA“, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

НОВИЙ ТИЖНЕВИК ЛІТЕРАТУРИ, МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ

масе появиться як окреме недільне видання „Свободи“ вже в березні 1952-го року.
Негайно висилкою замовлення приспінить появу цього тижневика.

В тій цілі виповніть подане внизу оголошення, витїть його та перешлїть на адресу „Свободи“:
SVOBODA, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ЗАМОВЛЕННЯ

Прохаю заруквати мене до передплатників тижневика літератури, мистецтва і культури. Передплату на тижневик зобов'язуюся вислати негайно, як він почне появлятися.

(Виповніть по-англійськи!)

Ім'я і прізвище _____
Адреса: _____ (№ & Street) _____ (City) _____ (State)
_____ (Date) _____ (Signature)

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. І. УВАГА!
КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НЮ ЙОРКУ

ЗВІЧАЙНИЙ РІЧНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР ЧЛЕНІВ

В НЕДІЛЮ, 17. ЛЮТОГО 1952 РОКУ
В ЗАЛІ УКР. ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ
при 149 Секонд Ебено, Нью Йорк, Н. І.

На денному порядку: Звіт Управи та Контрольної Комісії, дискусія над звітами та схвалення абсолютної уступаючої Управи, вибір Керівних Органів та установа напрямків праці на 1952 рік.

Початок збору о годині 2. пополуноді.
Коли на збір не з'явиться цюнайменше половина управління до участі в зборі, збір розпочнеться годину пізніше.

Знається всі організації, що с членами Комітету, негайно визначити своїх представників на цей збір та виставити для них повноваження, отвержувачі їхня управління. Без таких повноважень ніхто не буде допущеним до чинної участі в зборі.

Знається всі організації, що досі не с членами Комітету, зголосити негайно прибутелення в члени, бо не повинно бути ні одної організації на терені міста Нью Йорку, що не була б членом Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Нью Йорку.

Проситимось всі Центральні Організації вислати своїх представників у характері гостей.

У всіх справах звертатися на адресу секретаря: Григорій Яремчук, 220 East 10th Street, New York 3, N. Y.

ЗА УПРАВУ:
Микола Гаврилко Роман Гугуляч Григорій Яремчук
голова орг. реф. секретар

